

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 april 1979 - 1 oktober 1979

Algemene en Kabinetsaangelegenheden

Staten-Generaal en Kamercommissie

Op 6 april 1979 heeft de Minister de door enkele leden der Tweede Kamer ingezonden vragen over de registratie van ondertekenaars van zgn. vrije lijsten bij verkiezingen voor ondernemingsraden beantwoord, aan de hand van een door de Dienst voorgebracht concept. Naar aanleiding van dit antwoord hebben twee leden der Kamer nadere vragen gesteld welke door de Minister op 17 mei 1979 tijdens het vragenuurtje werden behandeld. Bij diezelfde gelegenheid is hij ingegaan op de door een lid der Kamer gestelde vragen over de belangstelling van de Dienst voor bepaalde extremistische elementen in de PSP.

Voorts hebben enkele Kamerleden schriftelijk vragen gesteld over de registratie van reizigers naar en van Oost-Europa. De Minister van Justitie heeft deze mede als Minister van Binnenlandse Zaken i. op 22 augustus 1979 beantwoord overeenkomstig een terzake door de Dienst gedaan voorstel.

De Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft op 3 april 1979 en op 30 augustus 1979 met de Minister vergaderd.

De volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest.

In de vergadering van 3 april 1979:

- de registratie door de BVD van ondertekenaars van zgn. vrije lijsten bij verkiezingen voor ondernemingsraden;
- bemoeienis van de BVD met de Sociale Academie Den Bosch;
- stand van zaken bij de voorbereiding van een wettelijke regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten;
- het streven van de regering naar vermindering van het aantal vertrouwensfuncties bij de Rijksoverheid;
- brief van de Voorzitter der Kamer met bijlagen naar aanleiding van een publicatie in "Vrij Nederland" en het boek "De BVD" van de journalist R. van Meurs.

In de vergadering van 30 augustus 1979:

- het tweede interimrapport van de Commissie Herwaardering Vertrouwensfuncties;
- de bemoeienis van de BVD met de PSP;

- concept-antwoord aan de Sociale Academie Den Bosch;
- verzoek van de heer ;
- activiteiten van "undercover-agents" in Amsterdam.

In enkele gevallen heeft het Kabinet van de Dienst desgevraagd aan Kamerleden enige feitelijke informatie verstrekt omtrent juridische aangelegenheden de Dienst betreffende.

Vragen in gemeenteraden over de verhouding van de BVD tot de plaatselijke inlichtingendienst

In een vijftiental gemeenten zijn in de verslagperiode door gemeenteraadsleden - veelal behorend tot de PSP - aan de betrokken burgemeesters vragen gesteld over de verhouding van de BVD tot de plaatselijke inlichtingendienst en over een tweetal circulaires welke in de zestiger jaren door de Dienst aan de politieverbindingen zijn gezonden. In enige gevallen heeft de Dienst desgevraagd ten aanzien van de beantwoording van deze vragen van advies gediend. Voor zover bekend hebben alle burgemeesters zich op het standpunt gesteld dat zij op de gestelde vragen niet kunnen ingaan. Zij hebben zich hierbij o.m. beroepen op het feit dat de plaatselijke inlichtingendienst indien en voor zover deze werkzaamheden verricht ten behoeve van de BVD niet valt onder de bestuurstaak van een burgemeester, maar valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Wettelijke regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Het door de interdepartementale commissie voorlopig vastgestelde voorontwerp van Wet is besproken met vertegenwoordigers van OO&V, B.B., G.W.Z. en O.P.. De hieruit resulterende voorstellen tot wijziging c.q. aanvulling zijn aan de interdepartementale commissie voorgelegd.

Benelux

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam één keer bijeen; de Subcommissie ad hoc twee keer. Besproken werden onder meer de volgende onderwerpen:

- de uitbreiding van de werkingssfeer van de Overeenkomst van 11 april 1960 tot het verblijf van langere duur en de vestiging van vreemdelingen;
- regularisering, bij wijze van uitzondering, van het verblijf van vreemdelingen die het Benelux-gebied zijn binnengekomen zonder in het bezit te zijn van de vereiste machtiging tot voorlopig verblijf;
- de personencontrole aan de buitengrenzen van het Benelux-gebied;
- visumaangelegenheden;
- signaleringssystemen met betrekking tot personen verdacht van terreurdaden en de uitwisseling van gegevens inzake diefstallen van paspoorten voor terroristische doeleinden.

Contacten met de publiciteitsmedia

In gevallen dat daarom werd verzocht verstrekte het Kabinet van de Dienst enige achtergrondinformatie omtrent aangelegenheden waarbij de Dienst was betrokken.

De relaties met buitenlandse diensten

Op 24 en 25 april 1979 werd te Brussel de voorjaarszitting van het Nato Special Committee gehouden, waaraan door het Hoofd van de Dienst en een tweetal hoofdambtenaren werd deelgenomen. Naar aanleiding van gemaakte opmerkingen in de NATO-raad met betrekking tot de rapportage van het Special Committee van de Westeuropese communistische partijen werd besloten dit onderwerp in het vervolg niet meer als een apart hoofdstuk op te nemen, maar dit te behandelen onder het hoofd : Subversion.

Het Hoofd van de Dienst nam vergezeld door de hoofdambtenaar belast met het contact met de buitenlandse diensten, deel aan de vergadering van de chefs van veiligheidsdiensten van 9 Westeuropese landen die op 15 en 16 mei 1979 te Londen werd gehouden.

Binnen het kader van het Trevi-overleg vond op 25 september 1979 een bijeenkomst van de hauts fonctionnaires te Dublin plaats. Het Hoofd van de Dienst maakte deel uit van de Nederlandse delegatie.

Op 27 en 28 september 1979 vond in Luxemburg de periodieke bijeenkomst van de Hoofden van Veiligheidsdiensten van Benelux plaats.

Een zestal medewerkers van de Dienst nam van 12 - 19 september 1979 deel aan een cursus te Londen, aldaar georganiseerd door de Britse collega's.

Zoals gebruikelijk vonden in deze verslagperiode ook wederom besprekingen plaats tussen medewerkers van de Dienst en die van buitenlandse zusterdiensten. Twee hoofden van veiligheidsdiensten buiten Europa kwamen op oriënteringsbezoek.

DIRECTIE B

Algemeen

Bij de bestudering van de anti-democratische bewegingen werd in het afgelopen halfjaar opnieuw ruime aandacht gegeven aan de internationale en nationale activiteiten van de CPN.

Internationaal blijft de CPN vasthouden aan haar oriëntatie op Moskou. In dit kader werden regelmatig contacten geconstateerd met hooggeplaatste Russische en Oostduitse (partij)functionarissen. Deze contacten dienen mede om tot een juiste afstemming te komen van de CPN-initiatieven en acties rond het thema van vrede en veiligheid op de buitenlandse politiek van de Sovjet-Unie. Hierover werden enige rapporten verzorgd.

De CPN ontwikkelde ook op het sociaal-economisch vlak onder de leuze "Bestek '81 moet van de baan" tal van activiteiten. De rol die de CPN speelde in de recente stakingsacties in Rotterdam en Amsterdam werd belicht in een aantal rapporten.

Aandacht werd besteed aan de ontwikkelingen binnen de groeperingen van pro-Chinees communistische en trotskistische signatuur.

De in Nederland gelukkig nog beperkte activiteiten in de rechts-extreme sfeer werden nauwkeurig geobserveerd. Dit mede in het licht van de ontwikkeling in deze hoek in de Bondsrepubliek Duitsland.

Nauwlettend wordt in het oog gehouden of er van een versterking van de contacten tussen verschillende rechts-extreme groeperingen in West-Europa kan worden gesproken. De activiteiten van de Duitse advocaat zijn in dit verband van belang. Mede door de activiteiten van de werkgroep "Onkruid" is er het afgelopen halfjaar aanleiding geweest extra aandacht te besteden aan de radicaal anti-militaristische uitingen in ons land. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de militaire inlichtingendiensten.

Met grote intensiteit worden de ontwikkelingen van het politiek gewelddadig activisme in het bijzonder die in het Rood Verzetsfront gevolgd. Dankzij een verbetering van de mogelijkheden om hieromtrent vooraf informatie te verkrijgen waardoor de Justitie-autoriteiten en de politie tijdig konden worden ingelicht werden diverse RVF-acties adequaat aangepakt en konden ze in enkele gevallen worden voorkomen.

Na de moord op de Britse Ambassadeur Sir Richard Sykes op 22 maart 1979 in Den Haag werd de samenwerking met de Engelse en Ierse zusterdiensten op het gebied van het terrorisme verder geïntensiveerd.

De spanningen binnen enkele minderheidsgroeperingen vormden aanleiding om de aandacht voor bepaalde extremistische activiteiten binnen deze gemeenschappen te intensiveren.

In het bijzonder gold dit de ontwikkelingen binnen de Turkse gemeenschap in ons land. Hierover werd gerapporteerd.

CPN-internationaal

De CPN gaat voort met de intensivering van haar contacten met de Oosteuropese communistische partijen. Zowel met Moskou-gezinde als met "onafhankelijke" en z.g. Eurocommunistische zusterpartijen werden banden aangeknoopt en nauwer aangehaald. Daarmee lijkt de CPN te willen aantonen dat zij weliswaar haar isolationistische, maar niet haar autonome positie in de internationale communistische beweging heeft laten varen. Ondanks deze ogenschijnlijke onafhankelijke opstelling blijft de CPN echter vasthouden aan haar sterke oriëntatie op Moskou, waarvoor twee jaar geleden zo duidelijk werd gekozen.

In het kader van de Europese verkiezingen - die de CPN geen zetel en evenmin stemmenwinst opleverden - organiseerde het wetenschappelijk CPN-instituut IPSO in samenwerking met het wetenschappelijk bureau van de DKP (W.Duitsland) in april een conferentie over de Europese Staalindustrie, waarop behalve CPN- en DKP-vertegenwoordigers ook delegaties van de Franse, Britse, Italiaanse en Luxemburgse partijen aanwezig waren.

De contacten met Oost-Europa werden behalve door middel van de ambassades in Den Haag onderhouden door reizen van CPN-bestuurder en Tweede Kamer-lid J.F. Wolff naar de DDR (mei) en van partijvoorzitter H. Hoekstra naar Hongarije (juli). In mei, toen de CPN enige moeite had met de bijstelling van haar eerder opgesteld alternatief plan voor de Nederlandse economie, ontving het IPSO bezoek van het hoofd van de afdeling politieke economie van de Sovjet-academie van sociale wetenschappen, waarna de CPN-econoom en partijbestuurder naar Moskou afreisde ter bijwoning van een conferentie over de kapitalistische crisis. Het internationaal overleg van de CPN over de anti-N-bom en vredescampagnes verliep minder dan voorheen via Sovjetfunctionarissen, maar meer via Oostduitse vertegenwoordigers zoals met name de secretaris-generaal van de Oostduitse vredesraad, die daarvoor dit jaar al drie maal een bezoek aan Nederland heeft gebracht.

CPN-Nationaal

De Moskou-getrouwe opstelling van de CPN trad opnieuw het meest aan de dag in de partij-activiteit op het terrein van vrede en veiligheid. De CPN nam bij monde van het door haar gedomineerde samenwerkingsverband "Stop de neutronenbom - Stop de kernwapenwedloop" het initiatief tot een z.g. Internationale Estafette, die eind augustus in Amsterdam van start ging. Deze Estafette voerde langs vier verschillende routes naar alle landen, die de Helsinki-accorden hebben ondertekend, en is eind oktober geëindigd in New York. Alle doorgegeven vredesverklaringen en -symbolen werden daar overhandigd aan VN-secretaris Waldheim. In de voorbereiding van deze hele onderneming is door de CPN nauw samengewerkt met Oosteuropese instanties.

Op sociaal-economisch terrein ontwikkelde de door de CPN beheerste Initiatiefgroep "Bestek '81 moet van de baan" tal van activiteiten tegen de bezuinigingspolitiek van de regering. Tegenover de matigingsplannen van de regering, maar ook van de politieke oppositie, pousseerde de CPN het alternatieve IPSO-plan "Voor werk en een beter bestaan", dat juist het tegendeel van matiging beoogt.

Om dit plan kracht bij te zetten organiseerden de door de partij gedomineerde comité's tal van demonstratieve manifestaties en z.g. "deelberaden" voor alle maatschappelijke groeperingen, die naar CPN-oordeel door Bestek '81 "gedupeerd" worden.

Voorlopig hoogtepunt vormden een door 40.000 deelnemers bijgewoonde Landelijke Manifestatie op 23 juni in Amsterdam en een wat minder succesvol "Groot Sociaal Forum" op 29 september in Den Haag, waarop een "progressief alternatief van onderop" werd gepresenteerd tegenover het regeringsbeleid.

Om het tot een daadwerkelijke confrontatie te laten komen heeft de CPN met graagte gebruik gemaakt van de in de Rotterdamse haven levende ontevredenheid, die zij reeds vanaf dit voorjaar had helpen aanwakkeren met behulp van het door haar overheerste Actiecomité van Rotterdamse havenarbeiders. Hoewel de CPN de leiding van de Rotterdamse stakingsacties tenslotte om tactische redenen moest delen met marxistisch-leninistische "actievoerders" en hoewel zij de door haar mensen geformuleerde eisen niet volledig gehonoreerd zag, beschouwt zij de havenstakingen als een "doorbraak", die "het bankroet van de regeringsplannen" heeft ingeluid. Voor de partij staan zulke acties dan ook model voor "het progressief alternatief", dat haar voor ogen staat.

Pro-Chinees communisme

In de Rotterdamse havenstakingen is ook een belangrijke rol gespeeld door de Socialistische Partij (SP, met \pm 800 actieve leden) en de Groep Marxisten-Leninisten (GML, met \pm 50 leden). Het waren vooral de uit de GML en de SP afkomstige actieleiders die in tegenstelling tot de CPN-stakingsleiders, aanstuurden op een gewelddadiger confrontatie met werkwilligen en politie.

De pro-Chinese GML, die vooral een aanzienlijk aandeel had in de staking van havenarbeiders, telt haar aanhang behalve in de Rotterdamse haven, ook bij Hoogovens en in de Amsterdamse haven.

De nog steeds tot de marxistisch-leninistische sfeer gerekende SP had grote invloed in de stakingsacties van de Rotterdamse sleepbootbemanningen. Ter ondersteuning van deze actie en van de havenstaking organiseerde de SP overal in den lande vrij succesvolle geldinzamelingen.

De Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland-marxistisch-leninistisch (KEN-ml), de tot voor kort toonaangevende maoïstische groepering wist niet tijdig op de gebeurtenissen in Rotterdam in te spelen. Het feit dat deze organisatie door interne onenigheid ernstig is verzwakt (zij zag haar ledental tot minder dan 100 dalen) is hieraan niet vreemd.

Er heerst een algehele malaise in de pro-Chinese beweging en deze kan gezien worden als een uitvloeisel van de gewijzigde binnen- en buitenlandse politiek van de Volksrepubliek China.

TROTSKISME

Het 11e wereldcongres van de Tendens Verenigd Secretariaat waartoe de IKB behoort, zal in november 1979 plaatsvinden.

Met een consequente oriëntering op de arbeidersbeweging ("Proletarische Oriëntering") en de oprichting van een jongerenorganisatie is de Internationale Kommunistische Bond (IKB) reeds grotendeels tegemoetgekomen aan de inhoud van de voorstellen die door het Verenigd Secretariaat bij dit 11e Wereldcongres zullen worden ingediend.

Deze Proletarische Oriëntering (lees : infiltratie) zal hoofdzakelijk gericht zijn op de vakbeweging en daarbinnen in het bijzonder op de bonden van het overheids personeel.

Teneinde haar slagkracht te vergroten zal de IKB prioriteit geven aan de (verdere) opbouw van cellen in belangrijke proletarische centra (Amsterdam, Rotterdam, Groningen en Twente). Binnen de IKB heerst een groeiende onrust over de terugloop van het ledenbestand.

De Internationaal Revolutionaire Marxistische Tendens, met als Nederlandse sectie de Beweging voor Arbeiders Zelfbeheer, heeft geen noemenswaardige activiteiten ontplooid.

Anti-militarisme

Van de oorspronkelijke harde anti-militaristische en anti-kapitalistische opstelling van de Bond voor dienstplichtigen is niet veel meer over gebleven. Van IKB-zijde zal getracht worden de BVD nieuw leven in te blazen.

Binnen de in 1972 opgerichte Vereniging Dienstweigeraars neemt de betekenis van de werkgroep "Onkruid", waarin de "Totaal Dienstweigeraars" zich verenigd hebben toe. Er werden enige harde acties ondernomen t.w. op de vliegbasis Leeuwarden en Twente (ter gelegenheid van resp. de overdracht van de eerste F 16 straaljagers en een "open dag"). Een actie om op Prinsjesdag de Gouden Koets tot staan te brengen, kon worden voorkomen.

De Nederlandse Volksunie

De Hoge Raad heeft beslist dat de overweging van de Amsterdamse Rechtbank, dat de NVU als een verboden vereniging dient te worden aangemerkt, geen rechtskracht heeft in enig ander rechtsgeding. De NVU en haar voorzitter J. Glimmerveen, hebben hieruit moed geput om met hernieuwde kracht de politieke activiteiten voort te zetten.

Het Rood Verzetsfront (RVF)

De afgelopen maanden zijn door leden van het Rood Verzetsfront enig gewelddadige acties ondernomen. Vrijwel al deze acties zijn mislukt. Er werden in totaal twintig arrestaties verricht en enkele vuurwapens in beslag genomen.

De gewapende overval op het stadhuis in Groningen waarbij 45 blanco paspoorten werden buitgemaakt werd kennelijk uitgevoerd met het doel om deze ter beschikking te stellen aan terroristische groepen in het buitenland.

De daders van de overval, leden van de harde kern van het RVF, konden snel worden gearresteerd, de paspoorten werden daarbij in beslaggenomen.

MINDERHEDEN

Turken

De politieke tegenstellingen in de Turkse gemeenschap in Nederland komen steeds meer aan de oppervlakte. De extreem-linkse Turken (pro-Russisch, pro-Chinees en pro-Albanees) beschuldigen de traditionele en rechtse Turken van "fascistische Grijze Wolven-activiteiten". In de berichtgeving hierover laten de media zich leiden door de opvattingen van de pro-Russische Turken (verzameld in de HTIB), die zich onder andere in de anti-Grijze Wolven-acties gesteund weten door een deel van de Nederlandse vakbeweging en welzijnsstichtingen.

De pro-Albanese Turken stellen zich fel op tegen de pro-Russische Turken.

Van het door de HTIB georganiseerde symposium "Grijze Wolven Problematiek" gehouden in Nijmegen op 22 september jl. dat ten doel had een verbod van de Grijze Wolven in Nederland te bewerkstelligen is niet veel terecht gekomen doordat pro-Albanese en pro-Sovjet-Turken slaags raakten. Hierbij viel een dode.

DIRECTIE C

Sovjet-Unie

Het te verwachten grote aantal buitenlandse bezoekers voor de Olympische Spelen 1980 te Moskou, baart de Sovjetrussische autoriteiten de nodige zorgen.

Men is er op uit het aantal bezoekers zo beperkt mogelijk te houden en doet het nodige om te onderkennen welke "gasten" van hun verblijf in Moskou gebruik willen maken om propaganda tegen de Sovjet-Unie te bedrijven. O.m. van de zijde van de Nederlandse bezoekers verwachten de Sovjet-autoriteiten demonstratieve uitingen gericht tegen de schending van mensenrechten. Het spreekt vanzelf dat het KGB in het onderkennen en voorkomen van deze activiteiten een grote rol speelt.

De KGB-medewerkers in de ambassade bleven belangstelling tonen voor de traditionele doelgebieden in de politieke, economische en militaire sector. De GRU-vertegenwoordiging in Nederland lijkt zich te herstellen van de in april 1978 opgelopen schade door de uitwijzing van drie van zijn medewerkers.

In de technisch-wetenschappelijke sector herleven de inlichtingen-activiteiten. De Sovjetrussische militaire missie legt zich meer dan voorheen toe op het verzamelen van zuiver militaire informatie.

Herhaaldelijk is vastgesteld dat reizigers naar de Sovjet-Unie wanneer zij zich ter plaatse bij de politie melden worden aangesproken door medewerkers van de lokale KGB-vertegenwoordiging. Vooral regelmatige bezoekers, zoals emigranten en zakenlieden, worden in zo'n contact om medewerking gevraagd waarbij soms pressie en chantage wordt toegepast.

Deze activiteit van het KGB is er primair op gericht te voorkomen dat de bezoekers inlichtingenactiviteiten tegen de Sovjet Unie gericht ontplooiën.

Wanneer dit mogelijk blijkt wordt de nieuw geworven medewerker echter ook offensief ingezet. Zo leveren zakenlieden aan hun in Moskou zetelende KGB-contacten naast informatie betreffende andere zakenlieden die de S.U. bezoeken, ook technische informatie en soms apparatuur.

Duitse Democratische Republiek

De activiteiten van de DDR-inlichtingendiensten met betrekking tot Nederland zijn gevarieerd van aard. Nog steeds worden in de DDR contacten gelegd met Nederlanders met de bedoeling dezen tot medewerking aan de inlichtingendiensten te bewegen. Opvallend is dat er een grote belangstelling bestaat voor jongeren en studenten. Men verwacht dat deze te zijner tijd in de maatschappij interessante (informatie-) posities zullen bekleden.

Gebleken is dat sedert enige tijd ook vanuit de DDR-Ambassade hier te lande pogingen worden gedaan dergelijke contacten te leggen. Tenminste twee medewerkers van de DDR-vertegenwoordiging kunnen als ingewijden in het inlichtingenwerk worden aangemerkt.

Het zwaartepunt van de politieke activiteiten van de Ambassade is gericht op het ondersteunen van de door de CPN opgezette acties tegen de kernbewapening. Er is een veelvuldig contact tussen vooraanstaande CPN-ers en functionarissen van de Ambassade.

De Oostduitse CDU (Christlich-Demokratische Union), een door de SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschland) gecontroleerde groepering, blijft contact onderhouden met vooral progressieve christenen binnen het CDA en de PPR.

De hiertoe ons land bezoekende CDU-functionarissen trachten bij hun Nederlandse gesprekspartners begrip te kweken voor het Oostduitse regiem en haar buitenlandse politieke opties in het bijzonder.

In het vooruitzicht van een zich uitbreidende handel werd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken toestemming verleend het aantal in Nederland gestationeerde Oostduitse functionarissen van DDR-bedrijven van 7 tot 9 uit te breiden. In verslagperiode werden twee spionage-zaken aan het licht gebracht.

De eerste affaire betrof een Oostduits echtpaar uit Vlaardingen, dat onder de valse Westduitse identiteit op naam van en sedert 1973 in ons land woonde.

De man was werkzaam als onderhoudsmonteur, de vrouw als laborante. De man werd op 1 juli 1979 in de BRD aangehouden op beschuldiging van spionage. De directe aanleiding tot de arrestatie was het door in kaart brengen van diverse militaire locaties in de omgeving van Ulm in Zuid-Duitsland. Bij zijn arrestatie verklaarde hij niet te zijn doch de Oostduitser

Zijn echtgenote werd kort daarop door de Vlaardingse politie gehoord. Zij verklaarde uiteindelijk niet mevrouw te zijn doch de Oostduitse en door het Oostduitse

Ministerium für Staatssicherheit naar Nederland te zijn gezonden. Zij beweerde pas sedert kort daadwerkelijk met inlichtingenactiviteiten te zijn begonnen. Hun doelgebied zou echter niet Nederland doch de Bondsrepubliek zijn geweest. Bij de huiszoeking werden, naast vele adressen en andere bescheiden, een voor agentenuitzendingen geschikte korte golfontvanger, alsmede codemateriaal gevonden.

Aangezien de vrouw slechts het gebruik van een valse identiteit ten laste kon worden gelegd, werd zij op 11 juli 1979 als ongewenste vreemdelinge, met haar eenjarig zoontje, het land uitgezet. De voor haar vertrek naar de DDR benodigde identiteitspapieren werden haar op de naam van _____ - met enige aarzeling - door de DDR-Ambassade ter beschikking gesteld.

Het tweede geval betrof de Oostduitser _____, die op 24 augustus 1979 in Venlo werd aangehouden toen hij zich bevond op verboden militair terrein en foto's maakte van militaire installaties. Ook deze Oostduitser maakte gebruik van een valse identiteit op naam van de Westduitser _____. Toen vastgesteld werd dat betrokken Oostduitser niet identiek kon zijn aan _____ gaf hij toe in werkelijkheid de Oostduitser _____ te zijn. Nader onderzoek leerde dat hij op 21 augustus 1979 vanuit de DDR via Denemarken naar Nederland was gekomen. In zijn bagage werden schetsen aangetroffen van enkele MOB-complexen in de buurt van Eindhoven. Tevens kon worden vastgesteld dat de Oostduitse militaire inlichtingendienst zijn opdrachtgever was. Aangezien niet voldoende bewijsmateriaal kon worden aangevoerd om vervolging wegens spionage (art. 98 e.v. W.v.S.) mogelijk te maken, werd _____ op 1.9.1979 als ongewenste vreemdeling Nederland uitgezet. Ook _____ had te kennen gegeven naar de DDR te willen terugkeren. Dit werd mogelijk nadat de DDR-Ambassade ook hem had voorzien van de nodige Oostduitse identiteitspapieren.

Overige communistische landen

De activiteiten van de inlichtingendiensten van de zgn. satellietlanden vertoonden in de verslagperiode geen afwijking van het bekende patroon. Het zwaartepunt van het onderhouden van contacten met geheime medewerkers ligt in de Oosteuropese landen zelf. De hier te lande verblijvende inlichtingenofficieren onderhouden onder de dekmantel van medewerkers van de Ambassade of van de Handelsvertegenwoordigin contacten met de in Nederland verblijvende (ex)-landgenoten. Zij doen dit om hen in het oog te houden en ook om na te gaan of zich daaronder personen bevinden die voor het inlichtingenwerk geschikt kunnen worden geacht. Daarnaast bestaan de activiteiten van deze "inlichtingenofficieren" uit het (min of meer openlijk) onderhouden van contacten met politici, medewerkers van publiciteitsmedia en beleidsambtenaren van enkele departementen. Dat zij geheime contacten onderhouden wordt slechts incidenteel geconstateerd.

De belangstelling van de Poolse inlichtingendienst voor de Poolse "emigratie" in Nederland blijkt overduidelijk uit de bezetting van het Poolse consulaat te Den Haag, dat geheel door inlichtingenofficieren bemand wordt. Naast de open contacten met politici en journalisten is geconstateerd dat inlichtingenofficieren verbonden aan de Poolse vertegenwoordiging contacten onderhouden met personen die informatie kunnen verstrekken betreffende nieuwe ontwikkelingen in de wetenschap en techniek. Ook de activiteiten van de Poolse dienst vanaf het eigen grondgebied richten zich in de eerste plaats op (ex)-Polen woonachtig in Nederland en op in Polen woonachtige Poolse onderdanen die zich in Nederland willen vestigen.

De Tsjechoslowaakse inlichtingendiensten zijn onverminderd actief in het ontplooiën van activiteiten vanaf het eigen grondgebied. De bijzondere belangstelling van de Tsjechoslowaakse diensten gaat uit naar de klassieke doelen als de Tsjechoslowaakse "emigratie" in Nederland, anti-CSSR activiteiten ontplooid door met Charta '77 sympathiserende personen, de NATO (in het bijzonder AFCENT) en ontwikkelingen op het gebied van de wetenschap en techniek. Omtrent de hier te lande verblijvende Tsjechoslowaakse inlichtingen officieren verbonden aan de vertegenwoordiging is bekend dat zij intensief contacten onderhouden met vertegenwoordigers van de publiciteitsmedia. Daarnaast tonen ook zij nadrukkelijk belangstelling voor de Tsjechoslowaakse "emigratie" in Nederland.

Na het overlopen van de Roemeen in juli 1978, destijds plaatsvervangend hoofd van de Roemeense inlichtingendienst, zijn in vele Westerse landen Roemenen verbonden aan Ambassades op stel en sprong naar hun land teruggeroepen. Ook uit Nederland verdwenen er toen enkelen die niet direct vervangen werden. Momenteel kampt de Roemeense vertegenwoordiging in Nederland nog met een onderbezetting van vier personen. Vernomen werd dat de Roemeense veiligheidsdienst maatregelen getroffen heeft om het overlopen van diplomaten en in het Westelijke buitenland opererende inlichtingenofficieren te voorkomen. Verwacht wordt dat de Roemeense vertegenwoordiging in Nederland eind 1979 versterkt zal worden met enkele inlichtingenofficieren.

Twee Cubaanse schepelingen die enige tijd terug kenbaar maakten in het Westen te willen blijven hebben mededelingen gedaan omtrent de aanwezigheid in Nederland van Cubaanse inlichtingenofficieren die verbonden zijn aan de Ambassade van dat land. Zij konden echter geen bijzonderheden verstrekken omtrent hun activiteiten. Wel staat vast dat de inlichtingenofficieren contacten onderhouden met in ons land verblijvende Chileense vluchtelingen en met vertegenwoordigers van de Nederlands-Cubaanse Vriendschapsvereniging VENCEREMOS.

De indruk bestaat dat de in Nederland geaccrediteerde Cubanen activiteiten ontplooiën van een internationaal karakter gericht op Afrika en het Midden-Oosten.

Met betrekking tot de inlichtingendiensten van de landen Hongarije, Joegoslavië en Bulgarije zijn geen bijzonderheden te rapporteren. Van deze diensten werden geen activiteiten waargenomen.

Molukkers

In tegenstelling tot de slechte sfeer die eerder dit jaar als gevolg van het agressief optreden van kleine kernen politiek-radicalen jongeren in de gemeenten in het Noorden des lands waar Zuidmolukker wonen heerste, was er in de afgelopen periode duidelijk sprake van een klimaatsverbetering. Deze kwam vooral tot uiting in het verbeterde contact tussen de plaatselijke Molukse gemeenschappen en overheid.

De rust in de Molukse samenleving werd korte tijd verstoord door het bekend worden van plannen van een aantal Molukkers om een gijzelingsactie uit te voeren tegen de Minister-President. Uit deze voorbereidingen bleek opnieuw dat bij een aantal Molukse jongeren het gebruik van geweld in de strijd voor het R.M.S.-ideaal nog immer een rol speelt.

Op het politieke front was er sprake van een opleving in de activiteiten. De Manusama-groepering legde daarbij de nadruk op het verkrijgen van steun van de Vierde Wereldlanden. De politieke activiteiten van de belangrijkste Molukse organisaties waren gestoeld op de opvatting van de Molukse leiding dat geen medewerking moet worden verleend aan het beleid van de Nederlandse regering. Dit beleid is vooral gericht op de totstandkoming van een Commissie van Advies die het huidige Inspraakorgaan Welzijn Molukkers dient te vervangen. Bij de Molukse leiding heeft dit streven veel weerstand gewekt.

Voorts was het de radicale Molukse jongerenorganisatie "GOHEBA" die de aandacht trok. Ook deze groep toonde belangstelling voor het leggen van contacten in het buitenland. De interesse ging echter vooral uit naar links-radicalen groeperingen.

Palestijns terrorisme

Van belang in de afgelopen periode was de aanhouding van een aantal leden van "Al-Fatah" in de Bondsrepubliek. De arrestanten, waarvan sommigen uit het Midden-Oosten kwamen en reeds enige jaren in West-Duitsland woonden, waren bezig met de voorbereidingen van enige aanslagen, die gelukkig konen worden voorkomen.

De organisator van de acties was een zekere , het hoofd van de lijfwacht van Yasser Arafat.

De onder Syrische controle staande "Al-Saiqa"groep heeft enige acties uitgevoerd o.a. de bezetting van de Egyptische Ambassade te Ankara.

Opmerkelijk is dat de radicale Palestijnse organisaties (zoals het P.F.L.P.) tot op heden nog niet door acties in Europa op het Egyptisch-Israëliësch vredesverdrag hebben gereageerd.

Palestijnse activiteiten in Nederland

De P.L.O./Al Fatah-vertegenwoordiger in Bonn, krijgt via in Groningen en Utrecht wonende Palestijnen steeds meer invloed op pro-Palestijnse activiteiten in Nederland. De in Groningen opgerichte "Werkgroep Palestina" wordt gecontroleerd door met in contact staande Palestijnen.

De in Nijmegen wonende die in nauw contact staat met enige P.L.O.-functionarissen, heeft ook in de afgelopen periode weer veel gereisd. Hij bezocht enige malen Al-Fatah-functionarissen in Beirut. Voorts bracht hij een bezoek aan Engeland en aan Portugal, terwijl hij ettelijke keren Palestijnse en pro-Palestijnse activisten in West-Duitsland bezocht.

Iraakse activiteiten in Nederland

De activiteiten van de Iraakse inlichtingenofficieren in Nederland waren voor een belangrijk deel gericht op het streven van Irak om de Iraaks-Koerdische vluchtelingen te doen terugkeren.

Iraakse Ambassade-functionarissen zijn in de afgelopen periode nauw betrokken geweest bij de oprichting van een culturele vereniging van Nederlanders en Arabieren. Voorts verstrekten zij op bescheiden schaal steun aan Nederlanders en Arabieren die zich tot de Ambassade wendden om hulp.

Aan de inlichtingenactiviteiten en het politieke werk voor de Ba'ath-partij van de directeur van Iraqi Airways, in Nederland kwam een einde door zijn overplaatsing naar New York. De activiteiten op deze terreinen worden voortgezet door zijn vroegere medewerkers.

HOOFDAFDELING D

Beveiligingsadviezen

Adviezen m.b.t. de beveiliging werden uitgebracht aan diverse overheidsinstanties. Ook zijn adviezen verstrekt aan vitale bedrijven en bedrijven welke betrokken zijn bij geclassificeerde defensieprojecten.

Inspecties

In het kader van de verantwoordelijkheid voor de NAVO/WEU beveiliging werden inspecties uitgevoerd bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Nederlandse Ambassade in Parijs, de Permanente Vertegenwoordiging bij de NAVO in Brussel en bij de PTT.

In samenwerking met beveiligingsexperts uit Ierland en de Bondsrepubliek zijn de beveiligingsvoorzieningen van het Eurocontrol hoofdkwartier te Brussel en het Upper Area Control Centre te Beek geïnspecteerd.

Bij Philips' USAF waar geclassificeerde werkzaamheden voor de overheid worden uitgevoerd is samen met de Luchtmacht Inlichtingendienst een beveiligingscontrole uitgevoerd. Ook werden met deze dienst 3 vestigingen van Fokker geïnspecteerd welke zijn ingeschakeld bij de productie van de F-16.

Vorming

In de verslagperiode zijn oriëntatiecursussen gehouden voor nieuwe beveiligingsfunctionarissen bij de overheid en de industrie en tevens voor aspirant ambtenaren van de Buitenlandse Dienst.

De zaak Khan

In de interdepartementale werkgroep welke in juni jl. is aangevangen met het onderzoek naar de zaak Khan/Pakistan is door 2 medewerkers van de dienst geparticipeerd. Zij zijn samen met een derde medewerker, die ook deel uitmaakt van de werkgroep en die per 1 augustus naar het Ministerie van Economische Zaken is overgegaan, opgetreden als een onderzoekteam dat heeft onderzocht van welke UC-informatie Khan in Nederland kennis heeft kunnen nemen en op welke wijze hij daadwerkelijk getracht heeft deze gegevens in handen te krijgen. Door het team zijn in totaal 30 personen geïnterviewd. De resultaten van dit onderzoek zijn door het team ter kennis gebracht van de interdepartementale werkgroep. Deze heeft het betreffende rapport ingebracht in het verslag over de zaak Khan dat in oktober 1979 aan de betrokken Ministers werd toegezonden.

Commissie Herwaardering Vertrouwensfuncties

Voor het zomerreces 1979 werd het tweede interimrapport van de Commissie Herwaardering Vertrouwensfuncties aan de Minister van Binnenlandse Zaken aangeboden. Hieruit blijkt o.a. dat het overleg met 12 departementen geleid heeft tot het terugdringen van het aantal vertrouwensfuncties bij deze departementen van 8063 tot 3091. Bij de lopende besprekingen met de Ministeries van Defensie en van Buitenlandse Zaken is overeengekomen dat niet langer alle functies als vertrouwensfuncties zullen worden aangemerkt.

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming

In het programma van de vervolgcursussen, die worden gehouden voor degenen die de basiscursus met goed gevolg hebben doorlopen, is een grotere plaats ingeruimd voor praktijkoefeningen, waardoor een betere aansluiting wordt verkregen bij het werk zoals dit zich in de werkelijkheid voordoet.

Eind mei werd aan 35 ambtenaren die de basiscursus volgden het BVD-diploma uitgereikt; daarmee kwam het aantal diplomabezitters op 1427.

Aan het talenpracticum werd voor zowel Engels als Frans een primaire cursus georganiseerd, naast de gebruikelijke herhalingscursussen.

Het Hoofd en de docenten van de afdeling verleenden de normale medewerking aan diverse opleidings-instituten van politie en krijgsmacht.

Afdeling Onderzoeken

In tegenstelling tot de houding van het algemene publiek ten aanzien van de dienst, waarin geen merkbare verandering in ongunstige zin valt te constateren, worden de onderzoekingsambtenaren bij diverse overheidsinstanties geconfronteerd met een toenemende neiging tot terughoudendheid, zelfs onwil tot het verstrekken van de gevraagde inlichtingen. Per geval wordt getracht door een nadere toelichting betreffende de taak en functie van de dienst te geven, de problemen op te lossen. Dit geschiedt meestal met succes.

Afdeling Observatie

De - teruggelopen - sterkte van de afdeling werd enigszins op peil gebracht door het toetreden van vier nieuwe observanten o.w. een vrouwelijke.

De behoefte aan uitbreiding van het reserve-volg-potentieel, met name dames, op part-time basis, blijft bestaan.

Bureau Vertalingen en Uitwerking

De grotere belangstelling van de dienst voor Cubaanse activiteiten in ons land noopt tot een uitbreiding van het aantal tolken/vertalers in de Spaanse sector.

Door het personeel in de Maleise sector werden meermalen met name in de weekeinden overuren gemaakt, om actuele informatie te vertalen en uit te werken.

AFDELING G

Sinds de automatisering van de Centrale Kartotheek in december 1978 is voltooid, zijn er enkele verbeteringen betreffende inhoud van de op te nemen gegevens en toegankelijkheid aangebracht. Het fonetisch systeem voor de persoonsnamen is geheel vernieuwd. De personenkartotheken in de sfeer van de anti-democratische groeperingen zijn inmiddels ook ingebracht in de computer.

De geautomatiseerde vastlegging van visumgegevens van visumplichtige buitenlanders verloopt goed, ondanks de omvangrijke seizoenspiek in de zomer. Aan een analoge opzet voor de verwerking van grenspassagemeldingen wordt gewerkt.

Van alle in de computer opgeslagen bestanden wordt nu met de eigen daarvoor bestemde apparatuur periodiek een copie op microfiches gemaakt, voor raadpleging buiten kantooruren en in geval van calamiteiten met de computer.

AFDELING PERSONEEL

In nauwe samenwerking met afgevaardigden uit de Commissie van Overleg werd een uitgebreid onderzoek afgerond naar de beveiligingsfuncties bij de rijksoverheid. Uit het verzamelde materiaal kan de conclusie worden getrokken dat een herwaardering van de betreffende functie bij de B.V.D. op zijn plaats zou zijn. Teleurstellend was het - na de bespreking met vertegenwoordigers van OPZ - te moeten vernemen dat een herwaardering van de functies bij de B.V.D. thans geen doorgang kan hebben. De Commissie van Overleg heeft haar ongenoegen over deze beslissing ter kennis gebracht van de Minister.

Opvallend veel aandacht werd van de onderscheidene PZ-onderdelen verlangd voor de behandeling van allerlei individuele probleemgevallen.

Een overzicht van de personeelsmutaties in de verslagperiode is bijgevoegd.

Personeelsmutaties
1-4-1979 - 1-10-1979

1. Afvloeiingen

<u>Reden</u>	<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>
f.l.o.	-	3	4	7	1	1	-	2	1	4	4	9
eigen verzoek	-	2	-	2	4	4	-	8	4	6	-	10
invaliditeits- pensioen	-	2	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2
afloop arbeids- contract	-	-	-	-	2	-	-	2	2	-	-	2
	-	7	4	11	7	5	-	12	7	12	4	23

2. Indienstredingen

	<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>
	3	11	3	17	8	1	-	9	11	12	3	26

Gedeeltelijke dagtaak: 2 mannen - 56 vrouwen